

ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

A MODEL DEVELOPMENT OF THE HIGHER EDUCATIONAL MANAGEMENT BY APPLYING THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN THE PRIVATE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THAILAND

ผู้วิจัย : ดร.จำเริญรัตน์ จิตต์จิรจรรย์ (เจือจันทร์)

ตำแหน่ง : รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วุฒิการศึกษา : การศึกษาศาสตรบัณฑิต (การอุดมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถานที่ติดต่อ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถนนมิตรภาพ-หนองคาย ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์ 044 203778
โทรศัพท์มือถือ 081-8770260

ผู้วิจัยร่วม : ที่ปรึกษาโครงการวิจัย : ศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ บุญเรืองรัตน์

ปีที่ทำวิจัยเสร็จ : กรกฎาคม 2553

ประเด็นการวิจัย : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ การบริหารจัดการคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล

ลักษณะงานวิจัย : งานวิจัยส่วนบุคคลโดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประเภทการวิจัย : เป็นงานวิจัยประยุกต์

การนำเสนอเวทีวิชาการอื่น :

1. นำเสนอเป็นบทความภาษาอังกฤษในการประชุมทางวิชาการจัดโดย International Academic Forum ณ โรงแรม Ramada Osaka Hotel ประเทศญี่ปุ่น

2. กำลังอยู่ระหว่างการรออนุมัติเพื่อนำเสนอในการประชุมเสนอผลการวิจัยประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติวันที่ 26-30 สิงหาคม 2554

แหล่งทุน : ทุนวิจัยประเภท “ทุนนวมินทร์” จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

บทคัดย่อ :

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติ และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำผลการสัมภาษณ์มาสร้าง พัฒนาเป็นแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากร 390 คน ได้รับกลับคืนมา 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.15 และคัดเลือกข้อความที่มีการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยระดับ 3 ขึ้นไปมากำหนดเป็นตัวชี้วัด สร้างเป็นร่างรูปแบบ พร้อมแบบสอบถาม นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ 25 คน ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของรูปแบบ ได้รูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนของไทย มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ งานทั่วไป งบประมาณ ทรัพยากรมนุษย์และการวิจัย ซึ่งมีรูปแบบด้านการบริหารจัดการงานวิชาการมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยมีการคัดกรองปัจจัยป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตที่มีสัดส่วนที่

พอเพียง ด้านการบริหารจัดการทั่วไป มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นปรัชญาสถาบันและวิสัยทัศน์อันเป็นภาพการบริหารจัดการอุดมศึกษาในอนาคตที่ชัดเจน ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยสถาบันจัดทำแผนงบประมาณเพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างมีเหตุผล ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยสถาบันกำหนดการคัดเลือก การสอบคัดเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม ด้านการบริหารจัดการงานวิจัย มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเน้นที่กระบวนการทำวิจัยอย่างมีเหตุผลโดยกำหนดให้ภารกิจการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การบริหารจัดการอุดมศึกษา, สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย

ABSTRACT :

The objectives of this research were to study the principles of philosophy of sufficiency economy applied to higher educational management, to study the practical level of such an application, and to develop the model of the higher educational management by applying the philosophy of sufficiency economy in the private higher educational institutions of Thailand. This is was done by studying documents and research concerned, construct and develop the questionnaires passing the qualified process, collecting data from 390 administrators, lecturers and personnel, only 297 or 76.15 % received. Collecting the item with practicing in moderate level for indicator determining together with a draft model to have 25 connoisseurs rating them as an appropriate model of applying the philosophy of sufficiency economy in the private higher educational institutions.

The results of practicing were in high level running from academic management, general management, budget management, human resource management, and research management respectively

A model development of the higher educational management by applying this philosophy was operated by choosing the items with the moderate practicing level assigned as indicators accompanied with the model proposal, and by determining 25 connoisseurs respond the questionnaires. The results of responding as a whole were high levels with high and highest congruence as follow : (1) academic management, institutions manage by scrutinizing or recruiting human resource inputs to productive processes as adequate ratio. (2) general management was institutions clearly setting its own philosophy, vision for scenario higher educational management accorded with mission applied by the philosophy of sufficiency economy. (3) budget management, institutions made the budget plan covering the capital incomes and expenditures for reasonably buying, hiring. cooperating for external budget to support the teaching, researching, etc. (4) human resource management, institutions conducted by recruiting, competitive examining the human resources with

knowledge and morality by means of appropriated process. (5) research management emphasizing on reasonably research methodology with setting research developing committee, constructing the measurement criteria for motivating all the personnel do research by determining the research mission as a crucial part of administrators, lecturers and personnel.

KEYWORDS : Philosophy of Sufficiency Economy, Higher Educational Management, Higher Educational Institutions of Thailand

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพลวัตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้บริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2551 : 21-22) ซึ่งรับผิดชอบ กำกับ ดูแลการศึกษาในระดับดังกล่าวได้สนับสนุนให้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประชาชนไทยที่ได้รับพระราชทานมาบรรจุไว้เป็นหลักการบริหารจัดการ โดยยอมรับว่ายังเข้าใจและมีหลักปฏิบัติในขั้นเริ่มต้นและเสนอว่าสถาบันควรเป็นผู้นำให้มีการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ โดยตั้งอยู่บนรากฐานด้านทรัพยากร ด้านภูมิสังคม เป็นผู้นำให้มีการสร้างความรู้ใหม่ที่เป็นรูปธรรม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัวเป็นต้นซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้กระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนได้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้สถาบันต้องเป็นผู้นำในการวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือบูรณาการนำไปสู่การปฏิบัติคือการบริหารจัดการศึกษาให้ปรากฏชัดเจน ดังนั้นการศึกษาวิจัยนี้จึงใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์จะนำไปสู่การบริหารจัดการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่ได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546 : 3)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนประกอบด้วยผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริการจัดการศึกษาอย่างไร น้อมนำมาปฏิบัติอยู่ในระดับใดและการปฏิบัตินั้นมีรูปแบบเป็นประการใด เป็นประเด็นคำถามสำคัญที่นำไปสู่การวิจัย และเหตุผลสำคัญที่ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ด้วยเล็งเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการ เป็นกรอบแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันหรือในการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี หากนำมาประยุกต์ใช้จะเป็นเหตุผลสำคัญในการที่จะได้สืบสาน ขยายผลไปสู่สถาบันต่าง ๆ อันจะเป็นการพัฒนาหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จ และเหตุผลสำคัญที่ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยก็คือการได้น้อมนำสิ่งที่ดีสู่การดำเนินชีวิต เป็นการเทิดพระเกียรติเทิดทูนพระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงคิดค้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้พระราชทานแก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่าให้นำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ฉะนั้นการพัฒนารูปแบบของการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ที่ดำเนินการนี้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หากนำไปสู่การปฏิบัติอันเป็นการสืบสานแนวพระราชดำริดังกล่าว ย่อมนำมาซึ่งการได้คนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาเอกชนของไทย และเพื่อพัฒนารูปแบบการการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย หมายถึงสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนซึ่งจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีสถานะเป็นวิทยาลัย เป็นสถาบันหรือเป็นมหาวิทยาลัย มีการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยอาศัยพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายสำคัญในการดำเนินการครอบคลุมการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ซึ่งได้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

การบริหารจัดการอุดมศึกษาเอกชน หมายถึงการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบรรลุวัตถุประสงค์หรือสัมฤทธิ์ผลตามปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจที่สถาบันได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ได้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกมิติของการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาครอบคลุมการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาปรับปรุง สร้างสรรค์หรือสอดแทรกลงไปในการบริหารจัดการอุดมศึกษาเอกชนในลักษณะการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบประเมิน และการนำผลการตรวจสอบประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการอุดมศึกษาซึ่งครอบคลุมประเด็นการบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

กรอบแนวคิดในการวิจัยและวรรณกรรมสนับสนุนกรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอาทิ เอกสารของไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2546) ซึ่งได้เสนอประเด็นการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือการบริหารจัดการงานวิชาการ เอกสารของมานิต บุญประเสริฐและคณะ (2546) ที่ได้เสนอแนวคิดการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และเอกสารของปริญานุช พิบูลสรารุช (2551) ที่ได้เสนอแนวทางขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นำมาบูรณาการสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย :

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษา หลังจากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำผลการสัมภาษณ์มาสร้างและพัฒนาเป็นแบบสอบถามและนำไปผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งทดลองใช้ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการขั้นที่ 2 โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .975 ค่าอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .234 - .799 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 390 คน และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาเป็นจำนวน 297 ชุด คิดเป็นร้อยละ 76.15 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลมาครบถ้วน การวิจัยตามขั้นตอนที่ 3 ได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยตามขั้นตอนที่ 2 โดยคัดเลือกเฉพาะข้อความที่มีการปฏิบัติซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับ 3 ขึ้นไปมากกำหนดเป็นตัวชี้วัด สังเคราะห์จัดสร้างเป็นร่างรูปแบบ และในการพัฒนารูปแบบ อันดับแรกผู้วิจัยดำเนินการพิจารณาคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseur) จำนวน 25 คนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติของรูปแบบ การวิจัยตามขั้นตอนที่ 3 นี้มีการแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 รอบคือรอบที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบ โดยการนำร่างรูปแบบประกอบกับแบบสอบถามความคิดเห็นไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้เครื่องมือที่เป็นร่างรูปแบบและแบบสอบถามแสดงความเห็นประกอบร่างรูปแบบที่ได้แสดงคำมัยฐานและคำพิสัยระหว่างควอไทล์ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบยืนยันหรือมีการแก้ไขปรับปรุง หากผู้เชี่ยวชาญตอบยืนยัน ก็สามารถสรุปได้ว่าเป็นรูปแบบ หากมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบผู้เชี่ยวชาญจะต้องแสดงเหตุผลประกอบซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ การดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 4 เป็นการบูรณาการเป็นรูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษา จากผลการวิจัยตามขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 ได้ผลการวิจัยที่เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ

สรุปผลการวิจัย

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนของไทย พบว่ามีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านการบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการงบประมาณ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์และการบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งมีรูปแบบ (1) ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยมีการคัดกรองปัจจัยป้อนเข้าด้านทรัพยากรบุคคลสู่กระบวนการผลิตที่มีสัดส่วนที่พอเพียง การบริหารจัดการงานวิชาการที่มีการคัดกรองปัจจัยป้อนเข้าด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่รวมทั้งสื่อสารสนเทศสู่กระบวนการผลิต การบริหารจัดการงานวิชาการด้านกระบวนการมีการ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจไปกำหนดเป็นปรัชญาการบริหารจัดการสถาบันครอบคลุมความรู้และคุณธรรมจริยธรรม มีการนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตของการบริหารจัดการงานวิชาการของสถาบันและมีการนำไปกำหนดเป็นพันธกิจเพิ่มเติมจากพันธกิจที่ปฏิบัติตามปกติ (2) ด้านการบริหารจัดการทั่วไป มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นปรัชญาสถาบันและวิสัยทัศน์อันเป็นภาพการบริหารจัดการอุดมศึกษาในอนาคตที่ชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจที่ได้มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการอุดมศึกษาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจำเป็นต้องมีมาตรการในการวัดประเมินโดยอาศัยพื้นฐานการจัดการความรู้และคุณธรรมซึ่งจัดในรูปของโครงการ กิจกรรมเน้นการนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นวัฒนธรรมอุดมศึกษา (3) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติโดยสถาบันจัดทำแผนงบประมาณการเงินครอบคลุมรายได้การลงทุนรวมทั้งการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง อย่างมีเหตุผล การประสานของงบประมาณสนับสนุนการสอน การวิจัย เป็นต้นจากภายนอก และการจัดทำกิจกรรม โครงการเพื่อหารายได้รวมทั้งสร้างแนวร่วมกับหน่วยงาน สมาคมเช่นสมาคมศิษย์เก่า มีการควบคุมการเงินเพื่อก่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี (4) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยสถาบันกำหนดการคัดเลือก การสอบคัดเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม ใช้วิธีการอย่างเหมาะสม มีการกำหนดภาระงานรวมทั้งแจกแจงภาระงานไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สายวิชาการอย่างเนื่องและพอเพียงต่อสัดส่วนนักศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สายสนับสนุนการเรียนการสอนไว้อย่างพอเพียงกับปริมาณงาน (5) ด้านการบริหารจัดการงานวิจัย มีรูปแบบการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเน้นที่กระบวนการทำวิจัยอย่างมีเหตุผล โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนางานวิจัย มีการสร้างมาตรการด้านแรงจูงใจให้บุคลากรทำการวิจัย โดยกำหนดให้ภารกิจวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานของผู้บริหาร คณาจารย์และบุคลากรอย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างพอเพียง

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการอุดมศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 297 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่าผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรมีการปฏิบัติโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอุดมศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งครอบคลุมภารกิจการบริหารจัดการอุดมศึกษาเอกชนได้แก่การบริหารจัดการทั่วไป การบริหารจัดการงานวิชาการ การบริหารจัดการงานวิจัย การบริหารจัดการงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ หากเรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยที่ผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรได้มีการปฏิบัติโดยการนำหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยแล้วพบว่า (1) การบริหารจัดการงานวิชาการ (2) การบริหารจัดการทั่วไป (3) การบริหารจัดการงานงบประมาณ (4) การบริหารจัดการงานทรัพยากรมนุษย์ และ (5) การบริหารจัดการงานวิจัย ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังนี้

ในบรรดาภารกิจการบริหารจัดการอุดมศึกษาห้าประการที่ผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้น ผลปรากฏว่าได้มีการปฏิบัติโดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารจัดการงานวิชาการถือเป็นหลักสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนซึ่งครอบคลุมการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้รวมทั้งบริหารจัดการให้มีปัญหาน้อยที่สุด

การบริหารจัดการงานวิชาการเป็นภารกิจหลักสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2546 : 2-4) กล่าวไว้ว่าการที่จะเป็นผู้บริหารอุดมศึกษามีอาชีพนั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากการเป็นนักวิชาการ หากปราศจากความเป็นนักวิชาการแล้วจะไม่สามารถขึ้นมาเป็นผู้นำในการบริหารสูงสุดได้หรือถ้าขึ้นมาก็ไม่สามารถจะเป็นที่ยอมรับได้ ดังนั้นผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรได้ตระหนักถึงเรื่องนี้จึงมีการปฏิบัติโดยการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นการบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านคุณภาพแก่นักศึกษาที่จะเป็นบัณฑิตในอุดมคติ การที่ผู้บริหาร

อาจารย์และบุคลากรปฏิบัติอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นภารกิจสำคัญในอันที่จะดำเนินการจัดการเรียนการสอนและสร้างความตระหนัก พยายามอย่างยิ่งที่จะทำให้บัณฑิตนักศึกษาสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปรับใช้สังคมอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุขซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2552 : 14) ที่ได้รายงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาไทยโดยได้จัดทำโครงการ 2552 ปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทยซึ่งมีหลักการเพื่อที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาชาติที่ยั่งยืน ตามโครงการได้กำหนดเป็นกลุ่มการเรียนรู้ 5 กลุ่มคือ (1) คุณธรรมจริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ตามโครงการดังกล่าวได้มีการกำหนดสี่แทนกลุ่มของการเรียนรู้คือสี่เหลี่ยมแทนกลุ่มคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตไทย สี่เหลี่ยมที่แทนวันพฤหัสบดี อันเป็นครูและหมายถึงความรู้ในวิทยาการสมัยใหม่สอดคล้องกับความรู้จากภูมิปัญญาไทย สี่เหลี่ยมหมายถึงธรรมชาติ การเจริญงอกงามในทักษะทางปัญญา สี่เหลี่ยมหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยในเชิงบวก มีลักษณะมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันในระดับสังคมและประเทศชาติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทและสี่เหลี่ยมหมายถึงการมีอิสระในการคิดวิเคราะห์อย่างกว้างไกลสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในโลกของสารสนเทศดังนั้นผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องพยายามปลูกฝังให้บัณฑิตนักศึกษามีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ฉลาดเลือกกว่าสิ่งใดควรจับจ่ายซื้อหามาใช้หรือสิ่งใดไม่ควร เมื่อเป็นเช่นนี้นักศึกษาจำเป็นต้องใช้หลักการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผลเช่นการตัดสินใจซื้อสินค้าในชีวิตประจำวันซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานคณะวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษา (เบญจวรรณ อุซุงศ์อมร, 2552 : 132-139) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านวิชาการทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำมาใช้ในสร้างดัชนีบ่งชี้เพื่อชี้วัดความพอเพียง การมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีโดยมีเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมในการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และวัดประเมินผลออกมาเป็นรูปธรรม

ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยตั้งเป็นกองทุนเพื่อสวัสดิการช่วยเหลือบุคลากร ควรจัดตั้งหน่วยประสานงานการวิจัยเพื่อจลสิทธิบัตร จัดทำสารสนเทศการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบไปทดลองใช้อย่างเต็มรูป

ควรมีการนำรูปแบบไปทดลองใช้บริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแล้วมีการประเมินผลติดตามผลการบริหารจัดการ ซึ่งหากมีการนำไปดำเนินการจริงอย่างเต็มรูปแบบดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ของการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสาระสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการนำไปแทรกในลงในรายวิชาต่าง ๆ โดยศึกษาในลักษณะบูรณาการ

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำรงตนโดยอาศัยความรู้และคุณธรรมของผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะทำให้ให้เห็นภาพรวมของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมหัพภาค

บรรณานุกรม

เบญจวรรณ อุซุงศ์อมร. 2552. “ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในชีวิตประจำวัน กรณีศึกษา : นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม,” ใน สยามวิชาการ. 9 (12)

พฤศจิกายน 2551- กุมภาพันธ์ 2552 : 132-139

ปริญานุษ พิบูลสรารุช. 2551. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และการจัดการศึกษา.**

กรุงเทพ ฯ : โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2546. **งานวิชาการและการประกันคุณภาพวิชาการระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพ ฯ :

ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มานิต บุญประเสริฐและคณะ. 2546. **รูปแบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาแนวใหม่.** กรุงเทพ ฯ :
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551. **กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) พิมพ์ครั้งที่ 3.** กรุงเทพ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

_____ . 2552 . “ 2552 ปีแห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทย : บัณฑิตมีคุณภาพ พัฒนาชาติยั่งยืน,” ใน
อนุสารอุดมศึกษา. 35 (370) ; เมษายน 2552 : 14

สำนักนายกรัฐมนตรี. 2546. **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 107 ก 30 ตุลาคม 2546**

พระราชบัญญัติ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546. กรุงเทพ ฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

